Pano- ja ottotiliveloitusten suorittaminen yksinomaan shekkejä vastaan on osoittautunut useissa tapauksissa liian hitaaksi menettelyksi ainakin Suomen Pankin uusissa rintama-asioimistoissa, alueella, jossa yhteydet ovat pitkien matkojen takia huonot ja jossa mahdollisimman suuri joustavuus kuitenkin olisi sangen tarpeellista.

Tämä haitta on poistettavissa siten, että tilien haltijoille kiireellisissä tapauksissa sallittaisiin puhelimessa annettavien maksukäskyjen käyttöoikeus edellyttäen, että täten annetut maksumääräykset heti kirjallisesti vahvistetaan kulloinkin kyseessä olevaan asioimistokeskukseen ja että puhelinmääräysten vastaanottamisessa noudatetaan sovittua käskyn antajaan ja määrään sovellettavaa tarkistus- ja varmennusmenetelmää.

Tarkemmin esitettynä olisi menettely käytännössä seuraavanlainen. A:lla on tili esimerkiksi Sortavalan konttorimme alaisessa Aunuksen asioimistossa. Ollen itse Joensuussa hän haluaa kiireellisesti maksattaa Aunuksessa olevan tilinsä veloituksena 10.000 markkaa Äänislinnan asioimistostamme samassa kaupungissa olevalle edustajalleen B:lle. A soittaa Joensuusta Äänislinnan asioimiston esimiehelle maksumääräyksensä ilmoittaen samalla vain tilin haltijan ja pankin edustajan tiedossa olevan vaihtuvan tunnusnumeron sekä sovitun määrävarmennuksen. Käsky on annettava asioimisto-ohjeiden 36 §:n mukaisena puhelinsanomana, joka sellaisenaan tunnuslukua ja määrävarmennusta lukuunottamatta kirjoitetaan puhelinsanomapäiväkirjaan. Maksukäskyn perusteella asioimistossa laaditaan tavallinen maksumääräyslippu tarpeellisine kaksoiskappaleineen varustettuina otsikolla " Konttorien tili Sortavala ". B:n saapuessa Äänislinnan asioimistoon luovutetaan hänelle maksumääräyksen edellyttämä erä tavanmukaista kuittausta vastaan. Asioimiston kassanhoitajattaren on kuitenkin kaikkea mahdollista varovaisuutta noudattaen varmistuttava siitä, että kysymyksessä on juuri A:n tarkoittama B. Asioimiston ja sen keskuksen välinen menettely on samanlainen kuin toispaikkaisten shekkien suhteen yleensä on käytännössä, vaikka varsinainen shekki toistaiseksi puuttuukin. Samalla kuin A on antanut veloitusmääräyksensä on hän velvollinen kirjallisesti vahvistamaan käskynsä kyseessä olevan asioimistoverkoston keskukseen, siis tässä tapauksessa Sortavalaan. Samalla on oheistettava varsinainen pano- ja ottotilishekki, joka kahdesti maksamisen välttämiseksi on varustettava punaisella poikittaismerkinnällä " Puhelinmääräys Äänislinnaan ".

Jos A antaa puhelinmääräyksensä esimerkiksi Kemijärvellä sijaitsevaan asioimistoomme, jonka keskuspaikka on Oulu, on menettely samanlainen. Vahvistus shekkeineen lähetetään nytkin Sortavalaan, jonka lukuun Oulun konttori toimittaa tavanmukaisen konttorientiliveloituksen. Kuitattua maksumääräystä käsitellään kuten shekkiä ja maksumääräyksen kaksoiskappaletta käytetään kassatodisteena.

Koko ehdotetun menettelyn onnistumisen perusedellytys on, että puhelinmääräysten anto-oikeus sallitaan vain sellaiselle tilin haltijalle, jolle pankin johtokunta katsoo sellaisen oikeuden voivansa antaa ja joka kirjallisesti sitä on johtokunnalta anonut sitoutuen samalla vastaamaan siitä, että katetta ei ylitetä, jolloin koko tili menettäisi pano- ja ottotilin luonteensa.

Puhelinmääräyksen antajan toteamiseksi ehdotetaan seuraavaa menetelmää:

maanantai = 1
tiistai = 2
keskiviikko = 3
torstai = 4
perjantai = 5
lauantai = 6
sunnuntai = 7

\+ kuukauden päivä = oikea antaja

Saatuaan yhteyden puhelimessa asioimiston esimieheen lausuu tilin haltija esim.

21/11´41 luvun 26
22/11´41 " 28
23/11´41 " 30
24/11´41 " 25
25/11´41 " 27
1/12´41 " 2 ja
8/12´41 " 9 j.n.e.

Vastaanottaja toteaa, että luku on oikea ja ottaa vastaan varsinaisen määräyksen. Sivullisen on vaikea keksiä avainlukua, joka kuitenkin on kyllin yksinkertainen nopeasti laskettavaksi.

Määrä lausutaan ensin tavalliseen tapaan esimerkiksi kaksikymmentäyhdeksäntuhattakolmesataaneljäkymmentäyksi markkaa 40 penniä (= 29.341:40) ja tarkistetaan heikon kuuluvaisuuden aiheuttamien virheiden välttämiseksi seuraavan menetelmän mukaan:

0 = Eino	5 = Matti	3 = Kalle	8 = Pekka
1 = Heikki	6 = Niilo	4 = Lauri	9 = Yrjö
2 = Jussi	7 = Paavo		

siis: " Jussi, Yrjö, Kalle, Lauri, Heikki ja 40 sadasosaa " (= 29.341:40)

Pennejä ei koskaan saisi nimillä toistaa.

9.11.41

Pro memoria

puhelinshekkien mahdollisesta käyttämisestä Suomen Pankissa maksujen välitysmuotona.

Tarpeen vaatiessa ja varsinkin kiireellisissä tapauksissa, jolloin on vaikea toimittaa maksumääräyksiä perille tavallisia apuneuvoja käyttäen voisi ajatella uuden shekkimuodon käytäntöönottamista sillä tavalla, että maksun lähettäjä, jolla tulee olla asianmukainen pano- ja ottotili jossain pankin konttorissa, voisi suoraan vastaanottajaa lähinnä olevaan pankin konttoriin sanella puhelimitse kirjoittamansa shekin täydellisen tekstin, jonka vastaanottava konttori täyttää tarkoitukseen varattuun kaavakkeeseen ja jota puhelinjäljennöstä vastaan maksu asiaankuuluvaa, laillista kuittausta vastaan suoritetaan shekin tekstissä määrätylle henkilölle, jonka kuitenkin tulee pätevästi todistaa henilöllisyytensä.

Teknillisesti olisi asia järjestettävissä seuraavien periaatteiden mukaan.

Lähettäjän tulisi täyttää ja täydellisillä allekirjoituksilla varustaa tavallinen shekkilomake, jonka hän puhelimessa kaikkine merkintöineen ja numeroineen sanelee jäljennettäväksi. Sanelun jälkeen hän varustaa shekin poikkiviistoisella merkinnällä, josta selviää, että on kysymys puhelinshekistä sekä mihin se on puhelimitse annettu esim. " P U H E L I N S H E K K I A u n u k s e e n".

Näin merkityn shekin tulisi hänen ensi tilassa toimittaa sille pankin konttorille, jossa tili pidetään, eikä siis sille, johon puhelinmääräys annettiin.

Puhelinsanomaa vastaanottavalla konttorilla tuli-

si olla käytettävissään tavallisia pano- ja ottotilin shekkilomakkeita, joista kuitenkin puuttuisi juokseva numero.

Vastaanotettuaan puhelinsanoman täyttää virkailija tämmöisen shekkijäljennöslomakkeen saatujen tietojen perusteella, jolloin on huomattava, että myös kaikki tiedot kuten alkuperäisen shekin juokseva numero, tilin numero, määrä numeroilla ja kirjaimilla, muu teksti, mikäli se ei ole valmiiksi painettu sekä kaikki allekirjoituksiin ja niihin kuuluviin leimoihin kuuluvat merkinnät mitä tarkimmin tulevat merkityiksi asianomaisiin paikkoihin.

Shekkijäljennös täytetään joko kirjoituskoneella punaista värinauhaa käyttäen tai käsin puneella, jotta se heti eroittautuisi tavallisesta shekistä.

Tätä shekkiä, jossa myös olisi valmiiksi painettuna poikkiviistottainen merkintä "Puhelinshekki", käyttää konttori aivan kuten tavallista toispaikkaista shekkiä ainakin. Siihen tulee siis tavanmukainen merkintä lunastuspaikasta ja-ajasta sekä MAKSETTU ja se lähetettäisiin ensi postissa tilitettäväksi. Lunastustilaisuudessa täytetään tavanmukainen punainen maksumääräyslippu, joka huomataan konttorien tilillä. Shekki siirretään ja maksumääräyslippu kuitataan.

Konttori, jossa tili hoidetaan saa siis ensin vastaanottaa alkuperäisen shekin tilin haltijalta ja tekee sen perusteella tarpeellisen varauksen tilikirjassa kuten shekkejä varmennettaessa ja vasta saadessaan konttorien tilin kautta käsiinsä kuitatun jäljennöksen liitetään molemmat kappaleet yhteen ja määrä vähennetään lopullisesti tililtä.

Jos jäljennös syystä tai toisesta häviää, mutta pankin tileistä käy selville, että sitä vastaan on suoritus tapahtunut, käytetään alkuperäistä vähennyksen pohjana sen jälkeen, kun sen takasivulle on tehty merkintä jäljennöksen

kohtalosta.

Jos sattuisi niin, että jäljennös ehtii perille ennen alkuperäistä shekkiä, menetellän kuten ainakin lunastetun shekin saapuessa ja alkuperäisen tehtäväksi jää aikanaan ainoastaan varmentaa jäljennöksen oikea~~ksi~~ alkuperä~~ksi~~.

Alkuperäistä shekkiä vastaan, jossa on merkintä "Puhelinshekki" ei saa koskaan suorittaa maksua tai sen perusteella tiliä hyvittää.

Puhelinshekin jäljennöskappale on lunastuskelpoinen ainoastaan siinä konttorissa, jossa se on kirjoitettu.

Puhelinshekki on peruuttamaton eikä sitä voida kuolettaa.

Puhelinshekkien käyttö on kokonaan tilinhaltijan vastuussa ja on hänen varmistauduttava siitä, että sanelu otetaan oikein vastaan vaatimalla sen vastaanottajan taholta toistettavaksi.

Jos lisävarmennusta katsotaan tarpeelliseksi olisi syytä merkitä shekin niin hyvin kuin jäljennöksen vasempaan alakulmaan kuka sanoman antoi ja kuka sen otti vastaan kuten puhelinsanomissa yleensä.

Tämän suunnitelman toteuttaminen ei aiheuttaisi pankin taholta muita toimenpiteitä kuin konttorien ja asioimistojen varustamista numeroimattomilla pano- ja ottotilin shekkilomakkeilla, joihin on poikkiviistoon painettu sana: "Puhelinshekki".

Jotta shekkijäljennökset paremmin eroittautuisivat tavallisista shekeistä, voitaisi niitä valmistettaessa

käyttää vaikka ruskeata paperia.

Saadakseen oikeuden käyttää puhelinshekkejä tulisi tilinhaltijan tehdä siitä kirjallinen anomus Johtokunnalle, joka luvan myönnettyä kiertokirjeessä ilmoittaa konttoreille keille näitä oikeuksia on myönnetty. Myönnettäessään jollekin puhelinshekkioikeuden antaa Johtokunta samalla tarpeelliset ohjeet asianomaiselle, miten tätä shekkimuotoa käytetään. Myöskin voi asiakas ehdottaa erikoista salamerkin käyttämistä ja on siinä tapauksessa, että sellaisesta sovitaan, asiasta salaisella kiertokirjeellä konttoreille tiedoitettava.

Näin ehdottanut, Sortavalassa, marraskuun 9 p:nä 1941

.....

23.11.41

SUOMEN PANKKI
FINLANDS BANK

Pro memoria,

joka koskee asiakkaiden suoraan antamia puhelinmaksumääräyksiä.

Viitaten aikaisemmin laadittuun muistioon puhelinshekkien käyttöönottamisen mahdollisuuksista, minkä ehdotuksen mukaan käytettäisiin tavallinen pano- ja ottotilin shekki siihen liittyvine jäljennöksineen ainoana välineenä, tulee tässä otettavaksi huomioon muita käytännön kannalta toteutettavissa olevia mahdollisuuksia.

Edellinen pro memoria oli rakennettu sille periaatteelle, että pano- ja ottotililtä yleensä ei saa nostaa rahaa muuta kuin shekkiä vastaan, periaate, josta pankki ei ole myöntänyt muita poikkeuksia kuin se, että kotimainen clearingvelka on saanut suoraan rasittaa mainittua tiliä ilman että siitä shekkiä tositteeksi vaaditaan, ja jota periaatetta olisi syytä edelleen noudattaa. Myös oli siinä otettu huomioon, että pankille ehdotetun järjestelmän mukaan olisi aiheutunut mahdollisimman vähän kustannuksia, sekä että järjestelmä olisi mahdollisimman yksinkertainen käytännössä toteuttaa ja siis antaisi hyvin vähän tilaisuutta väärinkäytöksiin.

Koska kuitenkin Johtokunta katsoo, että järjestelmä ehdotetussa muodossa voisi tulla väärin käytetyksi ja vielä

katsoo sen laillisuuden kyseenalaiseksi, on keksittävä joku muu muoto asian järjestämiseksi.

Ensimäisenä ratkaisuna tulisi silloin tavallinen akkreditiivi kysymykseen, joka kuitenkin estää rahamäärien lähettämistä muuta kuin etukäteen sovituille henkilöille ja joka asettaa rajansa suorituksen määrään ja aikaan nähden ja josta olisi määrättävä uudet perusteet perittävien kulujen ja provisioiden suhteen. Tämä järjestelmä on tietysti pankin tapojen puitteissa helposti toteutettavissa, mutta on kankeutensa puolesta vähemmän suositeltava, eikä se vastaisi niitä vaatimuksia, joiden ratkaisua uuden järjestelmän kautta tavoitetaan.

Toinen mahdollisuus olisi se, että pankki luopuisi vaatimuksistaan, että pano- ja ottotililtä suoritetaan maksuja ainoastaan shekkiä vastaan tai clearingvelan täyttämiseksi ja sen sijaan hyväksyisi jonkunlaisen kuitin shekin asemasta.

Tähän tarvitaan paitsi erikoinen kuitti myös määrätynlainen ilmoituskirjelomake, joka annettaisiin asiakkaan käytettäväksi ja jolla hän osaksi varmentaisi antamansa puhelinmääräyksen, osaksi valtuuttaisi pankkia määrällä rasittaa asianomaista tiliä. Järjestelmä tässä muodossa on muuten jokseenkin sama kuin aikaisemmin ehdotettu puhelinshekkijärjestelmä, mutta kaipaa lisä-lomakkeita ja laajempaa varmennusta. Mitä taas tulee laillisuuteen, voidaan siitä olla hyvinkin eri mieltä niin kauan kuin pohjana on pano- ja ottotili.

Kolmantena vaihtoehtona olisi ajateltavissa aivan erikoisen tilin aloittaminen, jolta nostaminen olisi mahdollinen ai-

SUOMEN PANKKI · FINLANDS BANK ·

noastaan määrätynlaista puhelinmääräykseen perustuvaa kuittia vastaan, mutta koska käyttö muodostuisi erittäin rajoitetuksi tuskin kannattaa ajatella tätä mahdollisuutta, joka muutenkin aiheuttaisi paljon kuluja ja lisähankintoja.

Nä~~itä~~mä kaikki~~a~~ näkökoh~~tia~~dat huomioonottaen tuntuu siltä, kuin alkuperäinen suunnitelma kaikesta huolimatta olisi paras, jos ~~siitä saadaan karsituksi pois toinen shekkikappale~~ luovutaan toisen shekin käyttämisestä. Myös tämä on mahdollista, jos alkuperäisen shekin asemasta laaditaan ilmoituskirje, jossa on otettu huomioon kaikki shekkiin kuuluvat tekst osat, mutta joka on niin laadittu, ettei sen perusteella missään tapauksessa voi tulla kysymykseen~~kään~~ maksun suorittaminen. Sen tulisi olla suunnilleen seuraavan mallin mukainen:

"Ilmoituskirje

Suomen Pankin _____ konttorille

_____

Allekirjoittanut on tänään puhelimitse antanut pankin _____ konttorille määräyksen puolestamme asettaa puhelinshekin

N:o oooo/_____ maksettavaksi kenelle

_____

määrää ja jonka määrä on

mk _____ & /loo
(kirjaimilla)

eli siis mk ooooo:oo, minkä shekin pyysimme ja valtuu-
(numeroilla)
t~~a~~imme _____ n konttori~~anne~~nne käskystämme allekirjoittamaan sekä sitä vastaan laillista kuittausta vastaan maksua

SUOMEN PANKKI
FINLANDS BANK

suorittamaan. Määrällä pyydämme ~~ja valtuutamme~~ Teitä veloittamaan pano- ja ottotiliämme N:o o/oo konttorissanne

(Leima)

"

Tämän ilmoituskirjeen nojalla tehtäisiin tarpeellinen tilivaraus ja itse tilin veloittaminen tapahtuu puhelinshekin saavuttua.

Näin järjestettynä ei samasta shekistä syntyisi muuta kuin yksi kappale ja se olisi kaikissa suhteissa laillinen, vaikka tilinhaltijan allekirjoitukset eivät tule tilin nimen alla näkyviin, kun pankki ilmoituskirjeessä olevan valtakirjan nojalla varustaa sen omilla allekirjoituksillaan. Menettely olisi muuten sama kuin alkuperäisessä pro memoriassa mainittiin.

Ilmoituskirjeet toimitettaisiin asiakkaille shekkikirjan tapaisissa vihoissa ja jokainen lomake olisi varustettu juoksevalla numerolla, jonka lisäksi viistoviivan taakse tulisi sovittu varmistusluku, jonka pankki on puhelinshekkioikeutta myönnettäessä määrännyt käytettäväksi. Näistä lomakevihoista kannettaisiin kuluja peittävä maksu, ellei katsota edullisemmaksi ottaa käytäntöön määrättyä sisäänkirjoitusmaksua tähän tarkoitukseen.

Mikään ei estäisi pankkia itse sisäisessä työssään käyttämästä näitä puhelinshekkejä nykyisten puhelin- tai sähkemääräysten asemasta, sillä se korjaisi erinäisiä puutteellisuuksia nykyisessä käytännössä.

Ensiksikin olisi maksettava määrä kirjoissa pano- ja

SUOMEN PANKKI
FINLANDS BANK

ottotilillä kunnes se maksetaan eikä jäisi roikkumaan niin sanoaksemme ilmassa. Tätä tarkoitusta varten avaisi joka konttori itse ään varten oman tilin pano- ja ottotilissä, johon jokainen maksumääräys merkittäisiin pannuksi ja varustettaisiin juoksevalla numerolla, joka sitten tulisi puhelinshekin numeroksi. Toisena lukuna shekin numerossa olisi pankin salainen avainluku. Shekin saavuttua määräyksen antaneelle konttorille veloitettaisiin pano- ja ottotiliä tavallisessa järjestyksessä. Kun myös kirjemääräyksiin nähden voitaisiin ottaa shekkikuittaus käytäntöön ja nekin merkitä väliaikaisesti tässä tarkoitetulle maksumääräysten tilille poistuisi nykyinen luonnoton tilanne, että konttorien tililtä suoritetaan maksuja suoraan asiakkaille, vaikka tili onkin tarkoitettu yksinomaan konttorienvälistä tilijärjestelyä varten. Myös kuittien kirjavuus poistuisi samalla.

Tässä tarkoitetussa pano-ja ottotiliin liittyvässä aputilissä käytettäisiin tilin numerona asianomaisen konttorin perusnumero%kautta M eli siis esim. Sortavalan konttorissa N:o 7/M jossa M tarkoittaa maksumääräystä tai muistiota. Pääkonttorissa jäisi luonnollisesti tilin merkiksi N:o M.

Milloin kirje- tai puhelinmääräys tarkoittaa jonkun pano- ja otto- tai muun tilin suoranaista hyvittämistä olisi tämä shekissä mainittava ja kuittauksen asemasta tulisi merkintä, että hyvitys on tapahtunut määräyksenmukaisessa järjestyksessä.

Näin järjestettynä pitäisi järjestelmästä olla kaikki alkuperäiseen suunnitelmaan sisältyneet haitat poistetut, ei-

SUOMEN PANKKI
FINLANDS BANK

kä sen laillisuudesta ja varmuudesta luulisi olevan epäilystä.

Lomakkeita tarvittaisiin yhden uuden asemasta kaksi, nimittäin ruskea shekkilomake ja ilmoituskirjelomake ja, jos myös kirjemääräyksistä otettaisiin shekkikuittaus käytäntöön, voisi jättää shekkilomakkeesta pois poikkiviistottainen merkintä "Puhelinshekki" ja määrätä, että mainittu merkintä tehdään vasta shekkiä kirjoitettaessa jos aihetta on.

Lisäksi olisi shekkilomaketta painettaessa tekstin alle varattava tilaa tilinhaltijan nimelle ja sen alle "Käskystä: Suomen Pankki

_____"

Tarvittavat salamerkit määrää pankki puhelinshekki oikeutta myönettäessä eikä asiakas, kuten aikaisemmassa pro memoriassa erheellisesti tuli mainituksi.

Salamerkeistä, mieluimmin kolmenumeroisia lukuja, olisi laadittava valmis luettelo kahdessa kappaleessa, joista toinen säilytettäisiin Johtokunnassa ja toinen pääholvissa ja johon tehdään merkintä joka kerta kun uusi ryhmä on otettu käyttöön joten saman ryhmän antaminen ~~maalle~~ usealle asiakkaalle ei tulisi kysymykseen.

Koska tämä kysymys kuitenkin tulee ajankohtaiseksi vasta sen jälkeen kun päätös puhelinshekin käyttöönottamisesta on myönteisesti ratkaistu jääköön ehdotus avainlukuluetteloksi myöhempään vaiheeseen tai kokonaan tekemättä asian kehityksestä riippuen.

Näin suunnitellut ja ehdottanut,

Äänislinnassa, marraskuun 23 p:nä 1941.